

“Hür Şehrin İnsanları”ndan ...*

Elk. Elo.Müh. Ulaş Birgör
ulas.birgor@emo.org.tr

Kemal Tahir (İsmail Kemalettin Demir) 15 Nisan 1910 tarihinde İstanbul'da doğdu. Deniz subayı olan babası, Sultan II. Abdulhamid'in yaverlerindendi. Galatasaray Lisesi'ni onuncu sınıfta bırakarak avukat kâtipliği, ambar memurluğu yaptı. İstanbul'da Vakıf, Haber, Son Posta, gazetelerinde musahhihlik, röportajcılık, çevirmenlik (1930-1933), *Yedigün*, *Karikatür* dergilerinde sekreterlik, *Karagöz* gazetesinde başyazarlık (1935-1936), TAN gazetesinde (Cemalettin Mahir takma adıyla) yazı işleri müdürlüğü yaptı (1938).

Nazım Hikmet'le beraber "Bahriye Olayı" davasında "askeri isyana teşvik" suçlamasıyla yargılandı ve 15 yıl hapse mahkûm edildi. Çankırı, Çorum, Kırşehir, Malatya ve Nevşehir cezaevlerinde hapis yattı. Genel af yasasıyla serbest kaldı (1938-1950). 6-7 Eylül olaylarını düzenledikleri iddiasıyla dönemin birçok aydını ile birlikte gözaltına alınan ve Harbiye cezaevinde 6 ay daha hapis yatan Kemal Tahir, Aziz Nesin'le birlikte Düşün Yayınevi'ni yönetti. 1960'tan sonra tümüyle edebiyata yönelen Kemal Tahir, 21 Nisan 1973 tarihinde İstanbul'da yaşamını yitirdi.

Yunus Emre'nin satırlarını Latince'ye de çeviren Kemal TAHİR,

Amerika'nın ünlü "Mike Hammer" serilerinin Türkçeye çevirilerinde kendine özgü eklemeler ve değişikliklerle ırkçı ve ayrımcı bir karakteri "Mayk Hammer" olarak barışçı ve uyumlu bir görünümde okuyucusuna sunmuştur. Bazı romanlarında cinselliği de cesurca işleyen Kemal TAHİR, ilk kitabı Sağıdere (1955) ile köy yaşamına farklı, tartışmalı bir bakış getirmiştir. Nazım Hikmet ile bir arada bulunduğu cezaevi yıllarının kalemine katkısı çok büyük olan ve yazın dilinin gelişmesinde Nazım'ın büyük bir payı olduğu bilinen Kemal TAHİR (Nazım Hikmet; "Kemal Tahir'e Mahpushaneden Mektuplar") 60'lı yılların sonlarında toplumdaki "batılılaşma" tanımı üzerine, Marksizm üzerine incelemelerde bulunmuş; Türk halkının Marksizm'in öngördüğü bir sosyo-ekonomik gelişim süreci izleyemeyeceğini iddia ederek 60'lı yıllarda dönemin aydınları arasında önemli bir tartışma başlatmış ve yoğun bir biçimde eleştirilmiştir.

"Devlet Ana" adlı eserinde Osmanlı dönemini ve yönetim şeklini incelemiş, *Kurt Kanunu*'nda Gazi Mustafa Kemal'e yapılan İzmir suikastını, *Yorgun Savaşçı*'da Kurtuluş savaşı öncesinde Anadolu'da

küçük küçük güçlerin birleşerek mücadelelerini nasıl sürdürdüklerini konu almıştır. Senaryosu Kemal TAHİR'e ait olan "Karılar Koğuşu" 1990 yılında Altın Portakal'da en iyi film dahil bir çok ödülle dönmüştür. "Yorgun Savaşçı" adlı eseri seksen öncesi TRT'de dizi olarak çekilmiş, Darbe sonrası tüm kopyalarının yakıldığı açıklanmıştır.

*"Şehir Romanları" üçlemesinin son kitabı

Kemal Tahir'e Mektup

Fartı-hassasiyet?

Değil.

Döğüşememek,

bir mavzer kurşunu kadar olsun bilfiil, doğrudan doğruya...

Ancak kavgada vurulan acı duymaz ve kavga edebilmek hürriyetidir en mühimi hürriyetlerin.

İçerim yanıyor, Kemal, dışarım serin...

Belki evet,

belki hayır...

Hayır, öyle değil.

Hangi teselli bırak be dinini seversen bırak...

Bu, düpedüz,

başın önde, olduğun yerde dolanarak kükremek, böğürüp bağırarak, Kemal...

Nazım Hikmet